

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce **R. P.**, zastoupeného JUDr. Janem Pavlokem, advokátem se sídlem Na Příkopě 391/7, 110 00 Praha 1, proti žalovanému **Generálnímu ředitelství cel**, se sídlem Budějovická 7, 140 96 Praha 4, proti rozhodnutí ze dne 29. 1. 2004, č. j. 2004/569/2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 1. 2006, č. j. 9 Ca 87/2004 - 32,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 1. 2006, č. j. 9 Ca 87/2004 - 32, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Dne 29. 1. 2004 rozhodl žalovaný o zamítnutí odvolání žalobce proti osmi rozhodnutím Celního ředitelství Brno ze dne 15. 9. 2003, kterými nebyla povolena obnova řízení ve věcech pravomocných platebních výměrů vydaných Celním úřadem Břeclav - dálnice dne 9. 10. 1995, kterými byl žalobci vyměřen celní dluh. Své rozhodnutí odůvodnil žalovaný tím, že v posuzovaném případě marně uplynuly zákonné lhůty pro možnost povolení obnovy řízení podle § 54 odst. 3 zákona České národní rady č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále jen „daňový řád“), které nelze prodloužit ani povolit navrácení v předešlý stav.

Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu k městskému soudu, který ji následně zamítl a ztotožnil se s argumentací žalovaného. Podle názoru soudu není možné v daném případě aplikovat ustanovení § 268 odst. 4 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, neboť se nejedná o případ, kdy příslušná částka cla nemohla být vyměřena a zapsána do evidence.

Ve včas podané kasační stížnosti proti rozsudku městského soudu žalobce uvedl, že návrh na obnovu řízení podal dne 9. 6. 2003 z důvodu uvedeného v § 54 odst. 1 písm. b)

daňového řádu a že objektivní lhůta k podání žádosti podle § 54 odst. 3 daňového řádu byla splněna. Podle názoru žalobce bylo ustanovení § 264 odst. 2 a 3 celního zákona (žalobce má patrně na mysli § 268), jehož se městský soud i žalovaný dovolávají, do celního zákona včleněno zákonem č. 1/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 1. 7. 2002. Jestliže k pravomocnému vyměření celního dluhu došlo v roce 1995 podle tehdy platné právní úpravy, v řízení o žádosti o obnovu řízení musejí správní orgány a soudy vycházet z právní úpravy, kdy celní dluh byl pravomocně vyměřen, nikoliv z právní úpravy pozdější. Je třeba rozlišit vlastní řízení o obnově, které musí proběhnout podle procesního předpisu platného v době projednávání a rozhodování o návrhu na obnovu, a posuzování lhůt pro vyměření daně, resp. cla, kdy je potřeba použít platný předpis v době vydání rozhodnutí, ohledně kterého je podáván návrh na obnovu. Ustanovení § 264 a násl. celního zákona v době vyměření neomezovalo dobu vyměření cla. Teoreticky je možné vyměřit celní dluh vzniklý v roce 1994 pachateli trestného činu i dnes. Dále žalobce vytýká soudu, že se ve svých úvahách vůbec nezabýval otázkou spáchaného trestného činu, k čemuž odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2005, č. j. 6 A 175/2002 - 86. Dále žalobce uvádí nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2002, sp. zn. IV. ÚS 267/02 a IV. ÚS 393/02, v nichž Ústavní soud uvedl, že „*odmítá akceptovat takový výkon státní moci, který zjevně ignoruje požadavek pro právní stát samozřejmý, tj. že nalézání práva má směřovat k řešení spravedlivému*“. Konečně žalobce uvádí, že se předmětným případem zabýval i Veřejný ochránce práv, který předmětná rozhodnutí označil za nesprávná a nespravedlivá.

Žalobce proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že napadený rozsudek považuje za věcně správný, ztotožnil se s argumenty městského soudu a navrhl zamítnutí kasační stížnosti. Odkazy na nálezy Ústavního soudu a rozsudek Nejvyššího správního soudu jsou dle názoru žalovaného pro daný případ právně bezvýznamné. Ke stanovisku Veřejného ochránce práv pak uvedl, že celní orgány musí především respektovat zákon. Pokud zjistí, že celní dluh nebyl uhrazen, je jejich zákonnou povinností celní dluh vyměřit a vymáhat.

Kasační stížnost je důvodná.

V první řadě je nutné uvést, že námitka žalobce ohledně použití právního předpisu platného v době, kdy byly vydány platební výměry (9. 10. 1995), pro stanovení objektivní lhůty k podání žádosti o obnovu je nepřijatelná. Městský soud v tomto případě správně dovodil, že tato námitka byla žalobcem vznesena až po vymezené dvouměsíční lhůtě určené ke změnám a doplnění žaloby ve správním soudnictví. Nelze přitom souhlasit se žalobcem, že přehodnocení právního stanoviska v tomto případě není novou argumentací. Je samozřejmě možné určitý žalobní bod (zde námitka použití § 268 odst. 4 při povolení obnovy řízení) při ústním jednání před soudem argumentačně rozvádět; za takové rozvedení však již nelze považovat námitky jdoucí zcela proti smyslu původního žalobního bodu, tedy takové, které původní žalobní bod žalobce vyvrací: v době vydání platebních výměrů ustanovení § 268 odst. 4 celního zákona neplatilo, což jde proti argumentaci žalobce o použití právě tohoto paragrafu v jeho prospěch. K takové (byť protikladné) námitce by soud mohl a musel přihlížet pouze v případě jejího včasného uplatnění. Správná je rovněž úvaha městského soudu o tom, že správní orgány jsou při povolování obnovy řízení povinny postupovat podle procesních ustanovení upravujících řízení o obnově, které jsou účinné

v době jejich rozhodování, mezi něž patří i délka lhůt k podání žádosti o povolení obnovy. Tuto délku není možné posuzovat podle ustanovení zákona platných a účinných v době vydání předmětných platebních výměrů, neboť fáze o povolení obnovy je odlišné od fáze řízení ve věci samé, a k takovému postupu, který by de facto tříštil úpravu povolení obnovy řízení, nedává zákon žádný prostor.

Důvodná je však námitka týkající se posouzení otázky spáchání trestného činu. Podle § 54 odst. 3 daňového řádu platí, že žádost o povolení obnovy řízení musí být podána do šesti měsíců ode dne, kdy se žadatel prokazatelně dozvěděl o důvodech obnovy řízení, nejpozději však před uplynutím lhůty, ve které zaniká právo daň vyměřit nebo doměřit. Tyto lhůty nelze prodloužit ani povolit navrácení v předešlý stav. Ustanovení § 268 odst. 2 a 3 celního zákona uvádí, že pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak, nelze částku cla zapsat do evidence po uplynutí 3 let od konce roku, v němž celní dluh vznikl. Byl-li před uplynutím lhůty uvedený v odstavci 2 učiněn úkon směřující k vyměření částky cla nebo k jejímu dodatečnému vyměření, běží tříletá lhůta znovu od konce roku, v němž byla příslušná osoba o tomto úkonu zpravena. Vyměřit a doměřit částku cla a zapsat ji do evidence však lze nejpozději do 10 let od konce roku, v němž celní dluh vznikl.

Podle § 268 odst. 4 celního zákona však současně platí, že lhůty pro vyměření částky cla a její zapsání do evidence uvedený v odstavcích 2 a 3 neplatí v případě, kdy příslušná částka cla nemohla být vyměřena a zapsána do evidence v důsledku jednání, které má znaky trestného činu. Nutno dodat, že ustanovení § 320 odst. 1 písm. c) celního zákona uvádí, že *nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak*, platí pro řízení před celními orgány obecné předpisy o správě daní a poplatků.

Obnova řízení je institutem umožňujícím mimořádné přezkoumání v případě, že jsou zjištěny nové skutkové okolnosti nebo závažné vady řízení, které mohly mít vliv na vydané rozhodnutí. Obnova řízení může být nařízena správním orgánem z moci úřední i povolena na základě žádosti účastníka řízení. Objektivní lhůta přitom musí být v obou případech shodná (§ 54 odst. 3, § 55 odst. 2 daňového řádu). Daňový řád lhůtu limituje odkazem na lhůtu pro vyměření daně (v daném případě cla). Celní zákon jako *lex specialis* [viz § 320 odst. 1 písm. c)] k daňovému řádu pak stanoví lhůty pro vyměření či doměření cla a jeho zapsání do evidence a z nich činí výjimku uvedenou v § 268 odst. 4. Toto ustanovení prvotně slouží k tomu, aby mohl být celní dluh vyměřen a zapsán do evidence i po uplynutí základní lhůty v případech, kdy k tomu nedošlo v důsledku jednání majícího znaky trestného činu. Tato lhůta má zabránit úniku cla v důsledku trestné činnosti. Současně však má tato výjimka význam i pro stanovení lhůty pro obnovu řízení. Proto je při posouzení zachování lhůty k povolení či nařízení obnovy řízení také nutno vycházet z charakteru institutu obnovy řízení jako prostředku k nápravě nezákonného rozhodnutí, který slouží jak správnímu orgánu, tak i účastníku řízení. Neplatí-li tedy lhůta, kterou je omezena možnost povolení či nařízení obnovy řízení v případě, kdy nedošlo k vyměření cla a jeho zapsání do evidence v důsledku jednání, které má znaky trestného činu, musí se tato výjimka týkat jak případů nařízení obnovy, tak i případů povolení obnovy na základě návrhu. Je vyloučeno, aby neomezená možnost pro provedení obnovy řízení sloužila pouze v neprospěch povinného subjektu (dlužníka) a v jeho prospěch by jí nebylo možno užít s odůvodněním, že celní dluh byl jakkoli zapsán do evidence a někomu byl vyměřen. Tak, jak výjimku z objektivní lhůty vyložil městský soud, by bylo možno obnovit pouze řízení, v němž k zapsání dluhu do evidence a k jeho vyměření vůbec nedošlo – tedy obnova by byla možná jen tehdy, jestliže v důsledku trestného jednání nebyl dluh vůbec zapsán a nebyl nikomu vyměřen. Vůbec by se tedy nevztahovala na řízení,

v němž došlo k zapsání a vyměření celního dluhu v důsledku trestného jednání v nesprávné výši nebo kdy byl celní dluh v důsledku stejného jednání zapsán a vyměřen někomu jinému než tomu, kdo byl dlužníkem. Za ústavně konformní výklad § 268 odst. 4 celního zákona lze považovat jen takový výklad, který není znevýhodněním jednoho z oprávněných k využití institutu obnovy řízení. Stanoví-li tedy § 268 odst. 4 celního zákona výjimku z objektivní lhůty pro vyměření cla a pro její zapsání do evidence, vztahuje se tato výjimka i na případy neexistujícího či nesprávného zápisu a vyměření, pokud jsou následkem jednání majícího znaky trestného činu.

Závěr městského soudu o nemožnosti posouzení lhůty podle § 268 odst. 4 celního zákona tam, kde došlo v minulosti k jakémukoliv zápisu a vyměření cla, nelze akceptovat a jen z této skutečnosti nelze dovodit, že tato výjimka v daném případě nemohla být uplatněna a že lhůta pro povolení obnovy marně uplynula.

Podmínkou pro užití uvedené výjimky však je, že šlo o důsledek jednání majícího znaky trestného činu. Celní zákon ne zvolil formulaci obvyklou ve správním řízení (§ 63 odst. 4 zákona č. 71/1967 Sb., správní řád, nebo § 100 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, že rozhodnutí bylo dosaženo trestným činem). Není tedy nezbytné pravomocné rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení; nicméně znaky konkrétního trestného činu musí být naplněny a musí být dána souvislost mezi tímto jednáním a následkem spočívajícím v tom, že clo nebylo vyměřeno tomu, komu ze zákona být vyměřeno mělo. Naplnění těchto podmínek je oprávněn posoudit celní orgán.

Tyto skutečnosti však městský soud (ani žalovaný) v úvahu nevzal a nezabýval se tím, zda z tvrzení žalobce plynou důvody, pro které by bylo možno posuzovat lhůtu k povolení obnovy řízení podle § 268 odst. 4 celního zákona. Rozhodnutí městského soudu tedy nemůže obstát.

Žalobce se svou námitkou tedy úspěš; Nejvyšší správní soud proto zrušil napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž bude městský soud vázán názorem vysloveným v rozsudku zdejšího soudu a při svém rozhodování zohlední výše uvedený výklad § 268 odst. 4 celního zákona. V novém řízení rozhodne městský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. června 2007

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu